

Kérdések és válaszok a kanyaróról az Európában zajló kanyarójárvány kapcsán

(készült 2010. július 27-én)

[Kanyarójárvány Európában](#)

[Mi a kanyaró \(morbilli\)?](#)

[Előfordul-e Magyarországon a kanyaró?](#)

[Milyen az oltási rend Magyarországon?](#)

[Milyen védőoltás van forgalomban a kanyaró - mumpsz - rubeola megelőzésére?](#)

[Ki nem kaphat kanyaró-mumpsz-rubeola elleni oltást?](#)

[Milyen mellékhatása lehet a kanyaró-mumpsz-rubeola elleni MMR oltásnak?](#)

[Tévhitek az oltással kapcsolatban](#)

[Miért fontos, hogy minden gyermek időben be legyen oltva?](#)

[Mi a teendő a 9-15 hónapos, kanyaró ellen még nem oltott gyermekek külföldre történő utaztatása előtt?](#)

[A kanyaró ellen egy oltásban részesült, egészséges gyermekek utazása veszélyes-e?](#)

[Egészséges fiatalok és felnőttek számára kanyaró szempontjából kockázatos-e az utazás?](#)

[A 9 hónaposnál fiatalabb, egészséges csecsemők, a krónikus betegségben szenvedő gyermekek és felnőttek, továbbá a várandósok](#)

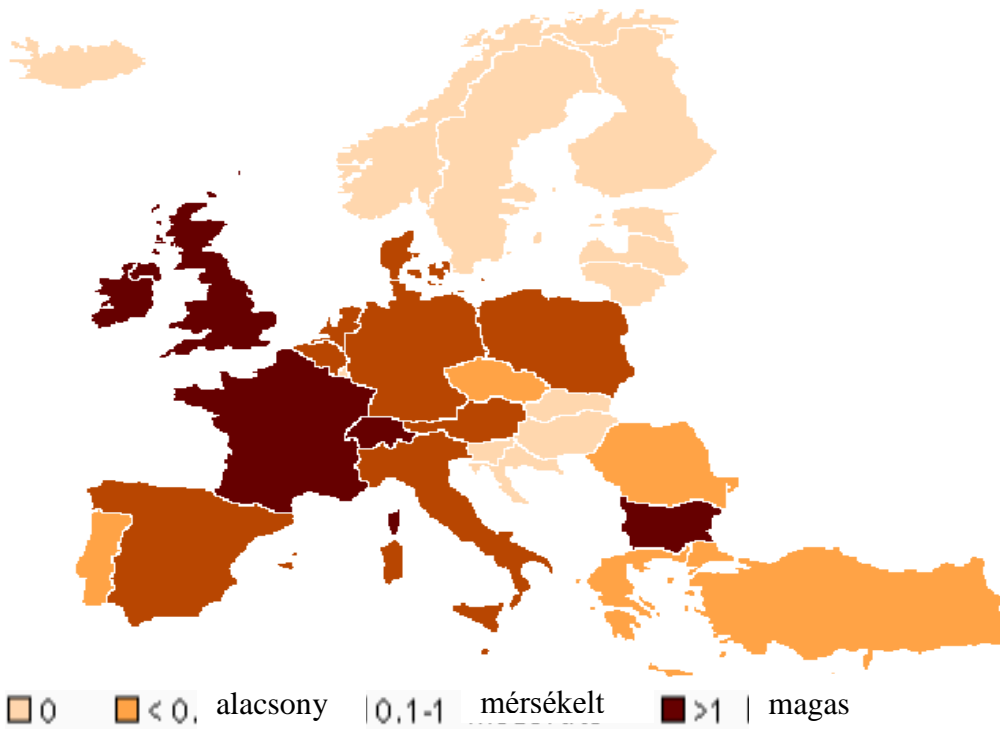
[Teendők kanyaró megbetegedés gyanúja esetén](#)

Kanyarójárvány Európában

2006 óta Európa több országában (Ausztria, Svájc, Egyesült Királyság, Németország, Franciaország, Lengyelország, Írország, Bulgária, Görögország) egyre emelkedik a kanyarós betegek száma. A járvány nem csak az oltatlan bevándorló körében ill. roma közösségekben terjed, hanem a mérsékelt oltási hajlam miatt más lakosságcsoportokat is érint.

A betegség turizmus révén történő behurcolása ill. a járványos területekre utazók körében történő megjelenése a 15 hónapos kor alatti, nem oltott kisdedeket veszélyezteti leginkább.

A kanyaró gyakorisága Európában, 2009 (esetek száma 100 000 lakosra)

Forrás: EUVACNET

Mi a kanyaró (morbilli)?

A kanyaró (morbilli) nyálcseppekkel terjedő, vírus okozta, fertőző betegség. 1-2 hét lappangási idő után láz, köhögés, hurut és kötőhártya-gyulladás a kezdeti tünetek. Pár nap múlva a fül mögött, majd az egész testen végigvonuló kiütések alakulnak ki. A kanyaró súlyos betegség, mely **igen ragályos**, könnyen átvihető egyik emberről a másikra. Leggyakoribb **szövődménye** a középfül- és tüdőgyulladás. A vírus ritkán agyvelőgyulladást is okozhat, melynek következtében életre szóló idegrendszeri károsodás és értelmi fogyatékoság maradhat vissza.

Előfordul-e Magyarországon a kanyaró?

Magyarországon az 1950-60-as években 20-60 ezer megbetegedést jelentettek évente, közülük 50-260 halállal végződött. A korszerű védőoltási rend (két, kombinált oltásból álló immunizálás) bevezetését követően, 1992-től a regisztrált megbetegedések évi átlaga 15 alá csökkent, **2001 óta csak behurcolt esetek váltak ismertté** (évente 0-2 eset).

Milyen az oltási rend Magyarországon?

Hazánkban a gyermekek számára 1969. óta életkorhoz kötöten kötelező a térítésmentes kanyaró elleni oltás. 1989. óta két oltásból álló kanyaró elleni védelmet alkalmaznak. 1992. óta a 15 hónapos gyermekeknél kombinált oltóanyaggal történik az oltás, és 11 éves korban újabb oltást kapnak kanyaró ellen a hosszú távú védelem biztosítása érdekében. Hazánkban a gyermekek 99%-a az [oltási naptárban](#) előírt korban védőoltásban részesül.

Milyen védőoltás van forgalomban a kanyaró - mumpsz - rubeola megelőzésére?

A gyermekek életkorhoz kötött, kötelező védőoltását 15 hónapos és 11 éves korban MMR (morbilli – mumpsz - rubeola / kanyaró - fültőmirigy-gyulladás - rózsahimlő) oltóanyaggal, térítésmentesen végzik.

A kötelező oltási renden kívüli, önkéntes oltáshoz gyógyszerári forgalomban Priorix oltóanyag kapható, mely ugyancsak élő vírusokat tartalmaz, és szintén kanyaró, mumpsz és rubeola elleni védelmet alakít ki. A vakcina vényköteles, teljes áron hozzáférhető.

Ki nem kaphat kanyaró-mumpsz-rubeola elleni oltást?

Lázás, beteg személy nem oltható. Immunhiányos állapotban (daganat ellenes kezelés, veleszületett immunhiány) az oltóanyagban lévő gyengített vírusok is betegséget tudnak okozni. Alacsony vérlemezke-szám esetén megfontolandó az oltás. Korábban kapott immunglobulin pótlás vagy vérkészítmények az oltás védőhatását legalább három hónapig csökkentik. Várandós nők sem olthatók, illetve az oltás beadását követően három hónapot javasolt várni a családtervezéssel.

Milyen mellékhatása lehet a kanyaró-mumpsz-rubeola elleni MMR oltásnak?

Az oltóanyagban gyengített élő kanyaró-, mumpsz- és rózsahimlő-vírusok vannak. Az oltás a természetes fertőzéshez hasonló módon hat a védekező-rendszerre (immunrendszer). Ennek megfelelően, a 7-14. nap között ún. **oltási betegség** léphet fel lázzal, kiütéssel, esetleg nyálmirigy-duzzanattal. A tünetek sokkal enyhébbek, mint a természetes betegségnél és általában 1-2 napnál nem tartanak tovább. 1 millió oltott közül egynél léphet fel súlyosabb szövődmény agyvelőgyulladás formájában.

Az oltott kisgyermekek lázas állapota gondos megfigyelést és folyamatos lázcsillapítást igényel (gyógyszer és/vagy hűtőfürdő).

Tévhit az oltással kapcsolatban

A bélfal gyulladása és az autizmus (tanulási és kapcsolatteremtési zavar) nem állnak kapcsolatban az MMR oltással. (további információk: a [VACSAT C honlapján találhatóak](#))

Miért fontos, hogy minden gyermek időben be legyen oltva?

Azokban az országokban, ahol a tömeges oltásokat bevezették és az átoltottság nagyarányú (nagyobb, mint 95%), a kanyaró szinte alig fordul elő. A védőoltás hatására immunválasz alakul ki, mely a vírussal való találkozáskor védelmet nyújt a betegséggel szemben. Az oltottakban a vírus nem tud megtelepedni. A vírus cirkulációja a lakosság körében csökken, mivel nem talál fogékony személyeket.

Azokban az országokban, ahol nem elég nagyarányú az átoltottság (kisebb, mint 95%), mert például sokan megtagadják az oltást, vagy pénzügyi nehézségek miatt nem oltanak, ott napjainkban is járványosan fordul elő a kanyaró.

Mi a teendő a 9-15 hónapos, kanyaró ellen még nem oltott gyermekek külföldre történő utaztatása előtt?

- ✓ Az ilyen korú gyermek külföldi utazását mindig **meg kell fontolni**, amíg a legfontosabb életkorhoz kötött oltásait, köztük a kanyaró elleni, 15 hónapos korban adandó oltást meg nem kapta.
- ✓ Amennyiben **a szülők ragaszkodnak az utazáshoz**, akkor a gyermekorvossal át kell tekinteni a gyermek oltásait, és tervezetten kell felkészíteni az utazásra. Tekintettel a kanyaró jelenlegi európai járványügyi helyzetére, a felkészülés része kell legyen **egy soron kívüli kanyaró elleni oltás**.
- ✓ A 15 hónaposnál korábbi életkorban beadott oltás azonban nem alakít ki olyan határos védelmet a kanyaró ellen, mint a 15 hónapos kori, ezért a kötelező oltásra **előírt korban** - a soron kívüli oltástól függetlenül - **újra be kell oltani** a gyermeket kanyaró ellen.
- ✓ A soron kívüli oltást a gyógyszerárban kapható, és **vényre felírt, térítéssel** (kb. 10 000 Ft) **beszerezhető oltóanyaggal** lehet elvégezni. (A oltóanyag térítésmentesen csak a kötelezően előírt oltáshoz biztosított, a soron kívül, a szülők kérésére beadandó oltóanyag térítésköteles.) Az oltóanyag az élővírus-tartalma miatt igen érzékeny a **tárolási hőmérsékletre**, ezért az előírt tárolási hőmérsékletről a megvásárlástól a beadásig gondoskodni kell.
- ✓ Az oltást úgy kell **időzíteni**, hogy az az utazást legalább két-három héttel megelőzze, egyrészt, hogy az oltás esetleges nem várt hatásai még az utazást megelőzően jelentkezzenek (10%-ban oltási betegség láz és kiütések formájában az oltást követő 7 – 14 nap között), másrészt, hogy a betegség elleni védelem kialakulásához szükséges idő (14-21 nap) is leteljen, és a gyermek ne csak oltott, hanem már védett is legyen az utazás megkezdésére.
- ✓ A **9 hónaposnál fiatalabb** gyermekek kanyaró elleni oltásától nem várható hatás, ilyen fiatal korban nem alakul ki megfelelő védelem a betegség ellen.

A kanyaró ellen egy oltásban részesült, egészséges gyermekek utazása veszélyes-e?

A 15 hónapos korban kanyaró ellen kötelezően oltott gyermekeknél 96-98%-ban képződik ellenanyag. A védelem tartóssá tétele és a védettség arányának további növelése céljából szükséges a 11 éves korban beadott második oltás. E két oltási időpont között tehát a

gyermekcsoportokban nem 100 %-os a védettség, de ez a hazai körülmények között nem jelent veszélyt, mivel Magyarországon a gyermekek környezetében kanyarós betegek szinte alig fordulnak elő. Ha az utazás kapcsán a gyermeket kiemelik a vírusmentes hazai környezetből, ahol túlnyomórészt a betegség ellen védett (oltott vagy a betegségen átesett) személyek vették körül, és átkerül egy olyan környezetbe, ahol a kanyarós megbetegedések a hazainál nagyobb számban fordulnak elő (tehát a vírus a lakosság körében terjed), ott a gyermek megbetegedésének **kockázata– ha kicsi is, de - valós.**

Soron kívüli oltásban a 2-10 éves gyermekek is részesíthetők (l. a 9-15 hónaposok pontját).

Egészséges fiatalok és felnőttek számára kockázatos-e az utazás?

- ✓ A **12-33 éves korú** magyar állampolgárok 99%-a a **két oltásból** álló, kötelező kanyaró elleni immunizálásban részesült már, így védettségük teljesnek mondható, körükben **szinte kizárt a betegség kockázata.**
- ✓ A **34-41 éves korosztályok** gyermekkorukban **egy oltásban részesültek**, így ezen korosztályok mesterségesen szerzett védettsége részleges. Mivel abban az időszakban (1970-80-as évek) még hazánkban is élénkebben cirkulált a vírus, természetes módon is áteshettek a betegségen. Az, hogy jelenleg rendelkeznek-e védettséggel a betegség ellen (akár úgy, hogy átvészelték a betegséget, akár úgy, hogy oltás útján alakult ki immunitásuk), laboratóriumi vizsgálattal megítélhető.

A vizsgálatot az Országos Epidemiológiai Központban végzik, a térítéses vizsgálathoz (vizsgálat ára 7000 Ft) beutaló nem szükséges. Vérmintát lehet küldeni az OEK Vírusdiagnosztikai osztályára (Budapesten vérvételi hely: OEK, Budapest, IX. Gyáli u.2-6., kedd: 11-13 óra, szerda: 16-18 óra, csütörtök: 13,30-15,30; vidéken a házi orvos intézkedhet a vérvételről, és a vérminta postai úton a laboratóriumba küldhető, az előírt csomagolási rendszerben). Az eredmény Budapesten 2 héten belül, vidéken 3-4 héten belül vehető kézhez.

Tekintettel az átvészeltség megállapításához szükséges hosszú időre, gyorsabb és nagyobb haszonnal járhat a vizsgálat helyett egy ismétlő oltás beadásával biztosabbá tenni az egyén védelmét.

A felnőttek oltása a felnőtt házi orvosnál történhet, az oltóanyag vényre szerzhető be a gyógyszerárakban (l. a 9-15 hónaposok pontját). Az oltás beadását követően 7-10%-ban enyhe általános tünetek, hőemelkedés, nyirokcsomó-duzzanat, kiütés és ízületi panaszok jelentkezhetnek.

- ✓ A **41 évesnél idősebbek** vélhetőleg már gyermekkorukban átestek a betegségen, így természetes védettségük kialakult, tehát e korosztályban **a megbetegedés veszélye gyakorlatilag elhanyagolható, (teljesen persze nem zárható ki).**

A 9 hónaposnál fiatalabb, egészséges csecsemők, a krónikus betegségben szenvedő gyermekek és felnőttek, továbbá a várandósok utazásával kapcsolatban egyedi tanácsadás során mérlegelendők a teendők.

Mi a teendők kanyaró megbetegedés gyanúja esetén?

A kanyaró bejelentendő fertőző betegség, melynek gyanúja esetén az orvosnak értesíteni kell az ÁNTSZ területileg illetékes kistérségi intézetét. (A fertőző betegek bejelentéséről szóló 63/1997. (XII.21.) NM rendelet)

A kanyarós vagy arra gyanús **beteggel és annak környezetével kapcsolatos teendők** tekintetében a fertőző betegségek és a járványok megelőzése érdekében szükséges járványügyi intézkedésekről szóló 18/1998. (VI.3.) NM rendelet 1.sz. mellékletében, a Morbilli címszónál leírtak az irányadók.

Budapest, 2010. július 27.

2010. ÉVI OLTÁSI NAPTÁR

Oltás		Életkor	Megjegyzés
FOLYAMATOS OLTÁSOK			
Kötelező	Önkéntes		
BCG		0-6 hét	általában szülészeti intézményben
DTPa + IPV + Hib	PCV	2 hónap	
DTPa + IPV + Hib		3 hónap	
DTPa + IPV + Hib	PCV	4 hónap	
MMR	PCV	15 hónap	
DTPa + IPV + Hib		18 hónap	
DTPa + IPV		6 év	
KAMPÁNYOLTÁSOK			
dTap emlékeztető oltás		11 év	szeptember hónapban az általános iskolák VI. osztályában (6. évfolyamot végzők)
MMR revakcináció		11 év	október hónapban az általános iskolák VI. osztályában (6. évfolyamot végzők)
Hepatitis B		13 év	az I. oltás szeptember hónapban az általános iskolák VII. osztályában (7. évfolyamot végzők)

*Az oltások végzésénél elsősorban nem az életkor, hanem az iskolai osztályok az irányadóak

BCG = Bacillus Calmette-Guérin/tuberculosis elleni oltóanyag

DTPa = diftéria-tetanusz-acelluláris pertussis komponenseket tartalmazó oltóanyag

Hib = Haemophilus influenzae b elleni oltóanyag

IPV = inaktivált poliovírus vakcina

PCV- = konjugált pneumococcus vakcina

MMR = morbilli-mumpsz-rubeola elleni vakcina

dTap= diftéria-tetanusz-acelluláris pertussis komponenseket tartalmazó oltóanyag újraoltás céljára